

Sablon

az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv elkészítéséhez

2018. április

Készítette:

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya

Jóváhagyta:

Nyitrai Imre
helyettes államtitkár

Kiadta:

PKK
Czibere Károly
államtitkár

Intézményi Férőhely Kiváltási Terv - sablon

Vezetői összefoglaló
1. A jövőbeni terveket megalapozó helyzetértékelés
1.1 Az intézmény bemutatása
Jelenlegi ápolást, gondozást nyújtó intézményen kívüli alapszolgáltatások, kapacitások, nyújtott szolgáltatások bemutatása;
Személyi feltételek;
Tárgyi, technikai feltételek;
Épületek, tulajdonjogi helyzet;
Az intézmény szolgáltatásnyújtás szempontjából releváns kapcsolatai
1.2 Lakók bemutatása
1.3 Következtetések
2. Intézményi férőhely kiváltás bemutatása (amennyiben 3-5 éven belül teljes vagy részleges intézményi férőhely kiváltást tervez, illetve valósít meg, vagy TL szolgáltatás létrehozását tervezi)
A tervezett szolgáltatási struktúra bemutatása
3. A tevékenységek megvalósításának tervezett ütemezése
4. A kiváltás/TL szolgáltatás létrehozásának költségterve

Útmutató
az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv elkészítéséhez

Fogalomtár

Fogalom	Leírás
Intézmény (intézményi férőhely kiváltási terv elkészítésére kötelezett intézmény)	A fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybeteg emberek számára ápoló-gondozó célú ellátást biztosító 50 főnél nagyobb férőhellyel/részleggel rendelkező intézmény, intézményi telephely.
Intézményi férőhely kiváltási terv (IFKT)	Az intézményi férőhely kiváltási terv az intézmény szolgáltatás tervezési koncepciójának bemutatása, mely tartalmazza a jövőbeni terveket megalapozó helyzetfeltárások eredményeit, konklúzióit, a kiváltás után létrejövő lakhatási és szolgáltatási struktúrát, annak települési és szolgáltatói környezetét, az új struktúra kialakításának időtávját és/vagy időbeli ütemezését, a megvalósítás tervezett/becsült költségeit.
Intézményi Férőhely Kiváltási Módszertani Útmutató (IFKT Módszertan)	Az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv (IFKT) módszertan célja, hogy eszközt nyújtson <ul style="list-style-type: none"> • az intézményekben élő fogyatékos személyek szükségleteire, • az intézmény saját, mozgósítható belső erőforrásaira, valamint • a céltelepülések meglévő és fejleszthető kapacitásaira építő kiváltási folyamat megtervezéséhez.
IFKT Excel-adatbázis	A módszertani fejlesztés során előre megtervezett és előkészített Excel adatgyűjtő űrlapok feltölthető táblázatait értjük, melyek célja, hogy az egyes felmérésekben kapott eredményeket rögzítse, összesítse, illetve a tervezés egészét tekintve egységes és/vagy egymással összevethető, összekapcsolható tervezési adatokat tároljon.
Részleges intézményi férőhely kiváltás	Az intézmény ápoló-gondozó célú ellátást nyújtó férőhely számának csökkentése, a férőhelyek megszüntetésével és/vagy átalakításával.
Teljes intézményi férőhely kiváltás	Az intézmény valamennyi ápoló-gondozó célú ellátást nyújtó férőhelyének megszüntetése és átalakítása.

Az intézményi férőhely kiváltási terv elkészítésének szakmapolitikai és jogszabályi háttere

Az elmúlt időszak szociális szolgáltatások területén bekövetkezett paradigmaváltásának egyik következményeként elindult a nagylétszámú, tartós bentlakást biztosító szociális intézmények átalakítási folyamata, mely nemcsak kizárólag a lakhatási feltételek megváltozását jelenti, hanem egy személyközpontú, illetve szükségletalapú szolgáltatásszervezésen alapuló szolgáltatói struktúra kialakulását is eredményezi.

Az intézményi ellátásról a közösségi szolgáltatások igénybevételére való áttérés nagyon komplex szervezetátalakítási folyamat, mely mind ágazati irányítási, mind szervezeti szinten komoly stratégiai tervezést igénylő feladat.

A fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló 2017-2036. évekre vonatkozó hosszú távú koncepció (a továbbiakban: Koncepció) a 1023/2017. (I. 24.) Kormányhatározattal került elfogadásra. A Koncepció¹ ismerteti a nagy létszámú bentlakásos intézményi ellátásról a közösségi életvitelt támogató szolgáltatásokra való áttérés hazai folyamatát, szereplőit, alapelveit, továbbá az átalakítási folyamat megvalósításának legfontosabb tényezőit. E kulcstényezők között szerepel a „teljes tevékenységláncolat részletes megtervezésének” szükségessége” (17. o.), s ennek eszközeként az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv (IFKT) került nevesítésre.

Az EFOP-1.9.1-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, „TÁRS PROJEKT - Szociális intézményi férőhely kiváltási szakmai koordinációs műhely kialakítása” elnevezésű projekt keretében került kidolgozásra az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv - Módszertani Útmutató², melynek célja, hogy hosszútávon használható eszközt nyújtson a nagy létszámú intézményekben élő fogyatékos személyek szükségleteire, az intézmény saját, mozgósítható belső erőforrásaira és a céltelepülések meglévő és fejleszhető kapacitásaira építő teljes kiváltási folyamat megtervezéséhez.

Az IFKT módszertani útmutató jellemzően a 2014-2020-as fejlesztési időszakban európai uniós támogatással megvalósuló intézményi férőhely kiváltási projektek eredményeként létrejövő támogatott lakhatások, illetve új szolgáltatási struktúra kialakításának megtervezéséhez nyújt segítséget az intézmény teljes átalakítására/kiváltására vonatkozóan. Mindemellett ugyanolyan jól alkalmazható intézményi férőhely kiváltási projektet nem megvalósító intézmények ápoló-gondozó célú ellátást biztosító férőhelyei megszüntetésének, illetve támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozásának hosszabb vagy rövidebb távú átgondolására, az új szolgáltatások kialakításának megtervezésére, mind általános és témaspecifikus területeit, mind módszereit, eszközeit illetően.

A kiváltási koncepcióban foglaltakkal összhangban került előírásra a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM. rendeletben, hogy az 50 fő feletti fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek ápoló-gondozó otthona esetében az intézmény szakmai programjához mellékelni kell az intézményi férőhely kiváltási tervet, melyet első alkalommal 2018. december 31-ig szükséges elkészíteni.

¹ A fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló 2017-2036. évekre vonatkozó hosszú távú koncepcióról (2017)
<http://fszk.hu/kiadvany/intezmenyi-ferohelyek-kivaltasarol-szolo-hosszu-tavu-koncepcio-2017/>

² Csumán-Lechner Alexandra - Eszík Orsolya - Dr. Gazsi Adrienn - Kovács Éva - Matolcsi Rita -Pordán Ákos -Sándor Zsolt-Szabóné Ivánku Zsuzsanna (2017).Intézményi Férőhely Kiváltási Terv Módszertani Útmutató
<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/intezmenyi-ferohely-kivaltas/tars-projekt-efop-1-9-1/tars-ifkt/intezmenyi-ferohely-kivaltasi-terv-modszertani-utmutato/>

Az útmutató célja

Az útmutató a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) Korm. rendelet 5/A § (2) bekezdés d) pontjában előírt intézményi férőhely kiváltási terv elkészítését támogatja iránymutatást nyújtva ezzel az elkészítésért felelős, illetve az abban közreműködő szakembereknek.

Figyelem!

Az EFOP–2.2.2–17, illetve a VEKOP-6.3.2-17 „Intézményi ellátásról a közösségi alapú szolgáltatásokra való áttérés fejlesztése – intézményi férőhely kiváltás”, valamint az EFOP-2.2.5-17 kódszámú „Intézményi ellátásról a közösségi alapú szolgáltatásokra való áttérés fejlesztése – intézményi férőhely kiváltás 2023-ig” elnevezésű pályázatok keretében kiváltási projektet megvalósító intézmények a támogatási kérelmük mellékleteként benyújtott és a támogató által elfogadott szakmai terv elkészítésével tesznek eleget jogszabályi kötelezettségüknek. A szakmai tervek elkészítésének formai és tartalmi követelményeit a pályázati felhívások tartalmazzák.

Az intézményi férőhely kiváltási terv elkészítésének célja, tartalma

Az intézményi férőhely kiváltási terv (továbbiakban: IFKT) elkészítésének célja intézményi szinten annak átgondolása, hogy a szakmapolitikai törekvésekkel összhangban, hogyan tervezi az intézmény az 50 fő feletti ápolást-gondozást nyújtó férőhelyeinek megszüntetését vagy átalakítását, ehhez milyen hosszú vagy rövid távú célokat, illetve tervezett tevékenységeket rendel, a megvalósításhoz milyen anyagi és egyéb feltételek, erőforrások megléte szükséges.

Az intézményi férőhely kiváltási tervek eredményei az ágazati tervezéshez is fontos bemeneti információkkal szolgálnak a szabályozási környezet, illetve a pályázati és költségvetési támogatások tervezéséhez, valamint a szociális szolgáltatási rendszer átalakulásának prognosztizálásának vonatkozásában.

Az IFKT elkészítésére minden, a jogszabályban nevesített célcsoportok számára ápoló-gondozó célú ellátást biztosító 50 főnél nagyobb férőhellyel/részleggel rendelkező intézmény, vagy intézményi telephely kötelezett. Integrált intézmény esetében a tervet minden érintett telephely vonatkozásában szükséges elkészíteni.

Az intézményi férőhely kiváltási terv az intézmény szolgáltatástervezési koncepciójának bemutatása, mely tartalmazza a jövőbeni terveket megalapozó helyzetfeltárások eredményeit, konklúzióit, a kiváltás után létrejövő lakhatási és szolgáltatási struktúrát, annak települési és szolgáltatói környezetét, az új struktúra kialakításának időtávját és/vagy időbeli ütemezését, a megvalósítás tervezett/becsült költségeit.

Az intézményi férőhely kiváltási tervet a 3. táblázat alapján kell elkészíteni az abban foglalt formai és tartalmi elvárások figyelembe vételével.

Amennyiben az intézmény hosszú távú (5 éven túli) stratégiai tervei között nem szerepel intézményi férőhely kiváltás, vagy támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozása, úgy a terv elkészítéséhez az intézmény jövőbeni terveit megalapozó helyzetértékelést szükséges elvégezni és a megfelelő következtetések, konklúziók levonásával a jövőbeni terveit bemutatni a vezetői összefoglalóban a megvalósításhoz rendelt időbeli ütemezéssel. (Az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv –sablon vezetői összefoglaló részét, illetve az 1., 3. pontokat kell megfelelő tartalommal kitölteni.)

Amennyiben az intézmény 3-5 éven belül intézményi férőhely kiváltást tervez (támogatott lakhatás szolgáltatást hoz létre, rehabilitációs intézményi férőhelyet hoz létre, csökkenti az ápoló-gondozói célú férőhelyeinek számát, átminősítést végez a célcsoportok között) az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv –sablon valamennyi pontját át kell gondolni és a megfelelő tartalommal kitölteni az útmutatóban rögzítettek szerint.

Az intézményi férőhely kiváltási tervet a fenntartó képviselőjével is szükséges jóváhagyatni.

Az intézményi férőhely kiváltási tervet a Fogymatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. honlapján kialakításra kerülő felületre is fel kell tölteni, legkésőbb 2018. december 31-ig.

Kötelező felülvizsgálati időpont egyelőre nem kerül előírásra, ugyanakkor a tervet a kiváltási tervek realizálódását követően, illetve a fejlesztési elképzelések jelentős mértékű változásához kapcsolódóan szükséges felülvizsgálni, illetve módosítani.

Az intézményi férőhely kiváltási terv elkészítésének javasolt módszerei, eszközei

A kiváltással kapcsolatos megfelelő eligazodás érdekében javasolt a meghatározóbb nemzetközi és hazai jogi, szakpolitikai dokumentumok megismerése, melyek listái az „Irányadó jogszabályok”, illetve a „Javasolt irodalom” című fejezetekben található. Az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv Módszertani útmutató általános fejezeteinek elolvasása is segíti a szakmai tájékozódást. Az elmúlt időszakban lezajlott intézményi férőhely kiváltás nyomán létrejött új szolgáltatói struktúra működési, szolgáltatásszervezési tapasztalatainak, illetve a támogatott lakhatási szolgáltatói gyakorlatok megismerése is fontos információkkal segítheti a tervezési folyamatot.

Amennyiben az intézmény hosszú vagy rövid távú céljai között szerepel férőhely kiváltás vagy támogatott lakhatás megvalósítása mindenképpen javasolt az IFKT módszertani útmutató egyes tématerületeinek megismerése, valamint a releváns téma területek felmérési, tervezési eszközeinek alkalmazása a fejlesztés céljának megfelelő módon és mértékben.

A tervezési folyamat alapvető kiindulási pontja az intézmény jelenlegi működését, illetve jövőbeni terveit megalapozó helyzetfeltáró tevékenység, melynek két legfőbb területe az intézmény lakóinak támogatási szükségleteit meghatározó tényezők felmérése, illetve a szolgáltatásfejlesztési elképzeléseket meghatározó belső erőforrások, valamint a települési/szolgáltatási környezetben rejlő lehetőségek vizsgálata. E két terület feltérképezését elengedhetetlennek véljük.

Az 4. táblázatban az IFKT módszertani útmutató azon felmérési, tervezési területei, valamint az azokhoz tartozó eszközök, javasolt módszerek kerültek feltüntetésre, melyek célirányos segítséget nyújtanak a terv egyes pontjaihoz kapcsolódó adat-és információgyűjtési tevékenységekhez, valamint a felmérési eredmények elemzéséhez, értékeléséhez.

Az IFKT módszertani útmutató szerkezeti felépítése, alkalmazása

Az IFKT módszertan felépítése:

- **Általános fejezetek**
Szakpolitikai háttér
Az intézményi ellátásról a közösségi szolgáltatások igénybevételére való áttérés
Alapelvek

Cél: szakmai tájékozódás, segítség a munkatársak és a környezet felkészítéséhez, kommunikációhoz, tervek és tanulmányok elkészítéséhez

- **IFKT elkészítésének folyamata**

Az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv módszertan általános bemutatása c. fejezetben
Egyes modulok Kapcsolódási pontok c. fejezetei

- **Tématerületek, modulok tartalma**

- o Összegyűjtendő adatok, információk köre
- o Adatforrások
- o Adatgyűjtés módja (pl. dokumentumelemzés, kérdőív, interjú, kitöltési vagy használati útmutató)
- o Az adatgyűjtéshez kidolgozott eszközök és használatuk
- o Az adatok felhasználásának módja, kapcsolódási pontok
- o A tervezéshez szükséges elméleti ismeretek és gyakorlati útmutatás (tervsablonok és kitöltési útmutatók)

A módszertan rögzíti az egyes elemek egymásra épülését és kapcsolódási pontjait. Minden modul elején egy összefoglaló táblázatban kerülnek ismertetésre az adott felmérési, tervezési feladatok fontosabb paraméterei (cél, eszköz, tárgyi, technikai feltételek, személyi feltételek, a felmérési tervezési feladatok becsült időigénye).

- **Fogalomtár**

- **Irodalomjegyzék**

- **Dokumentumtár**

- o **Adatvédelmi szabályzat, hozzájárulás adatkezeléshez**

- **Használati útmutató az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv Módszertan Excel-adatbázisához**

Az Excel-adatbázis az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv módszertan öt tématerületéhez kapcsolódóan tartalmaz adatrögzítésre és az adatok összegzésére alkalmas modulokat.

Adatbázis alatt a módszertani fejlesztés során előre megtervezett és előkészített Excel adatgyűjtő űrlapok feltölthető táblázatait értjük, melyek célja, hogy az egyes felmérésekben kapott eredményeket rögzítse, összesítse, illetve a tervezés egészét tekintve egységes és/vagy egymással összevethető, összekapcsolható tervezési adatokat tároljon.

(Csumán-Lechner Alexandra - Eszik Orsolya - Dr. Gazsi Adrienn - Kovács Éva - Matolcsi Rita -Pordán Ákos -Sándor Zsolt- Szabóné Ivánku Zsuzsanna, 2017)

Az IFKT Excel-adatbázis az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv módszertan öt tématerületéhez kapcsolódóan tartalmaz adatrögzítésre és az adatok összegzésére alkalmas modulokat.

1. táblázat – Az IFKT-módszertan tématerületei és az Excel-adatbázis moduljai

Tématerület	Modul	Mire szolgál?
Adminisztratív adatok	Intézményi alapadatok	Ebben a modulban rögzítheti az intézmény alapadatait, az intézmény által nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó adatokat és az önkéntesek fogadására vonatkozó adatokat.
1) Az intézmény lakói	Lakó	Ebben a modulban rögzítheti a lakókra vonatkozó szociodemográfiai adatokat, a jelenlegi szolgáltatásokra vonatkozó adatokat és a jövőbeli tervekre vonatkozó elképzeléseket.
2) Az intézmény munkatársai	HR	Ebben a modulban rögzítheti a munkatársakra vonatkozó adminisztratív adatokat, a munkatársak önértékelő kérdőíveinek eredményét és a munkatársakra vonatkozó összesített adatokat.
3) Szolgáltatási környezet	Környezet – település	Ebben a modulban rögzítheti azoknak a településeknek az adatait, melyeken támogatott lakhatás szolgáltatást szeretnének létrehozni.
	Környezet – szolgáltatás	Ebben a modulban rögzítheti azoknak a szolgáltatásoknak az adatait, melyeket a szolgáltatási környezet felmérése során kell összegyűjteni.
4) Szolgáltatási ingatlanok	Ingatlan	Ez a modul segítséget nyújt az ingatlanberuházás költségeinek becsléséhez.
5) Az intézmény kommunikációja	Kommunikációs vezetői kérdőív	Ebben a modulban töltheti ki a kommunikációs vezetői kérdőívet.
	Kommunikációs munkacsoport kérdőív	Ebben a modulban rögzítheti a kommunikációs munkacsoport kérdőívek eredményeit.

Forrás: Intézményi Férőhely Kiváltási Terv Módszertani Útmutató 17.o.

2. táblázat - Az IFKT módszertan tématerületei, moduljai, felmérési, tervezési eszközei

Az Tématerület	Modul	Tartalom	A modul eszközei
Az intézmény lakói	Az intézmény lakóinak felmérése	A lakókra vonatkozó információk feltárása a természetes támogató környezetük, valamint a lakók jelenlegi és a kiváltáshoz kapcsolódóan prognosztizálható szolgáltatási igényeit, támogatási szükségletei, valamint jövőbeni elképzelései, preferenciáit.	Elemzendő dokumentumok, egyéb adatforrások megnevezése. Szemponisor a dokumentumelemzéshez és adatgyűjtéshez (kérdőív). Interjúkérdések a lakók alapvető elképzeléseinek, preferenciáinak összegyűjtéséhez. Adatrögzítésre és az adatok összegzésére szolgáló Excel-adatbázis. Kitöltési és használati útmutatók. Adatvédelmi szabályzat és hozzájárulás az adatkezeléshez.
Az intézmény munkatársai	A lakók egyéni kiváltási terve	Rögzíti, hogy az egyénnek milyen támogatásra, felkészítésre, szolgáltatásokra van szüksége, hogy felkészüljön a támogatott lakhatásra (TL), valamint iránymutatást ad az intézmény által létrehozandó TL szolgáltatási gyűrű és szolgáltatásfejlesztési tervének kialakításához, az ingatlanok kiválasztásához. Bemutatja a lakó egyéni sajátosságait, összegzi a lakóra vonatkozó szükségletfelmérés eredményeként megjelenő igényeket, és azokat a feltételeket, amelyek a kiváltási folyamathoz szükségesek.	Egyéni kiváltási tervsablon Kitöltési útmutató Tervezési segédlet a felmérés eredményeinek felhasználásához
Az intézmény munkatársai	Az intézmény munkatársainak felmérése	Az intézményi munkatársak felmérésének célja az intézmény meglévő, belső humánerőforrásainak feltérképezése, az intézményi dolgozók képzettségének, tapasztalatainak, ismereteinek, speciális tudásainak felmérése.	Munkatársak önértékelő kérdőíve Adatrögzítésre és az adatok összegzésére szolgáló Excel-adatbázis. Kitöltési és használati útmutatók. Adatvédelmi szabályzat és hozzájárulás az adatkezeléshez.
	Intézményi humánerőforrás-terv	A terv leírást ad a támogatott lakhatás szervezeti struktúrájáról, szervezeti egységeiről, a működéshez szükséges, jogszabályon alapuló és a lakók egyéni szolgáltatási igényeihez igazodó humánerőforrás igényről, illetve a munkakörökről: azok HR struktúráján belüli helyéről és a betöltésükhöz szükséges végzettségekről, képzettségekről, kompetenciákról, továbbá az információs, kommunikációs utakról és felelősségi körökről.	A munkatársak adatait tartalmazó és összegző Excel-adatbázis Tervsablonok (Intézményi HR-terv, Egyéni munkavállalói terv) Kitöltési útmutató

Szolgáltatási környezet	A szolgáltatási környezet felmérése	Az Egyéni munkavállalói terv tartalmazza a munkatárs feladatait, tervezett karrierújtát, a szolgáltatástervezésbe történő bevonás módját és feltételeit, a szükséges képzési igényt, bemutatja a munkatárs támogatására, motivációjára szolgáló eszközöket (pl. továbbképzés, jutatások, teljesítményértékelés, jutalom).	Elemzendő dokumentumok, egyéb adatforrások megnevezése Szemponisor a dokumentumelemzéshez és adatgyűjtéshez (Excel-adatbázis, települési alapadatok és szolgáltatásokra vonatkozó adatok) Az adatrögzítésre és az adatok összegzésére szolgáló Excel-adatbázis Költési és használati útmutatók
	Szolgáltatási gyűrű és szolgáltatásfejlesztési terv	Az intézmény lakóinak és munkatársainak felméréseiből, valamint a létrehozandó szolgáltatás céltelepüléseiben végzett környezeti felméréséből kapott információk elemzésével készül el a szolgáltatási gyűrű és szolgáltatásfejlesztési terv. A terv bemutatja a támogatott lakhatásban folyamatosan biztosítandó szociális, egészségügyi, foglalkozási rehabilitációs, és egyéb sport, kulturális, szabadidős szolgáltatásokat; meghatározza, hogy az egyes szolgáltatások közül melyeket biztosít maga vagy megállapodás útján; mely szolgáltatásokhoz hogyan biztosít hozzáférést. A szolgáltatásokhoz hozzárendeli a szükséges szolgáltatástípusokat és szolgáltatásokat, az adott szolgáltatáshoz szükséges személyi-tárgyi feltételeket, továbbá azonosítja a hiányterületeket és szükséges fejlesztési igényeket, azok megvalósíthatóságának feltételeit, ütemezését, forrását.	Szolgáltatási gyűrű és szolgáltatásfejlesztési terv költési útmutatója Szolgáltatási gyűrű elemzése mintatáblázat kitöltési útmutató Szemponitok a szolgáltatások tervezéséhez (döntési mátrix)
Szolgáltatási ingatlanok	Potenciális ingatlanok felmérése	Az intézményi férőhely kiváltás célterületein, a támogatott lakhatás szolgáltatáshoz, a szolgáltatást igénybe vevő személyek szükségleteihez igazodó, minden feltételnek megfelelő potenciális ingatlanok felméréséhez ad segítséget. A felmérés a lakók	Folyamatleírás Szereplők azonosítása Szemponitok az ingatlan kiválasztásához

		<p>igényei és szükségletei, valamint az intézmény tervezett szolgáltatási portfóliója alapján támpontot ad a települések, településrészek, ingatlanok (építési telkek és átalakítandó épületek) kiválasztásához, bemutatva a kiválasztás legfontosabb szempontjait és feltételeit. Útmutatást ad a kiválasztás módjára, folyamatára, a felmérésbe bevonandó szakemberekre, illetve az engedélyeztetés, kivitelezés tervezésére vonatkozóan. Az ingatlanok kiválasztását, létesítését költségbecslésre alkalmas Excel-táblázat segíti.</p>	
<p>Az intézmény kommunikációja</p>	<p>Szolgáltatási ingatlanportfólió</p>	<p>Az ingatlan portfólió bemutatja a kiváltás eredményeként létrejövő támogatott lakhatás tervezett lakóegységeit és helyszíneit, a létesítendő lakhatási és szolgáltatási célú ingatlanok jellemzőit.</p>	<p>Folyamatleírás Szereplők azonosítása Szempontok az ingatlan tervezéséhez Tervezést segítő Excel adatbázis Tervsablon Kitöltési és használati útmutatók</p>
<p>Az intézmény kommunikációja</p>	<p>Kommunikációs folyamatok felmérése</p>	<p>Az intézmény belső (intézményi), és külső (társadalmi) kommunikációs folyamatainak felmérése a jelenleg érzékelhető erősségeket és gyengeségeket, fejlesztendő területeket azonosítja annak érdekében, hogy a kiváltás során a megfelelő beavatkozások: eszközbeszerzés, felkészülés, kommunikációs stratégia kialakítása, új kommunikációs utak és eszközök bevezetése valósuljanak meg.</p>	<p>Vezetői kérdőív Munkacsoport kérdőív Szempontok kutatási célú interjú tervezéséhez Az adatrögzítésre és az adatok összegzésére szolgáló Excel-adatbázis Kitöltési és használati útmutatók</p>
<p>Pénzügyi tervezés</p>	<p>Kommunikációs terv</p>	<p>A kommunikációs terv a kiváltási folyamat megvalósításához szükséges belső, szervezeti és külső, társadalmi kommunikációs folyamatokat, azok ütemezését és költségvetését tartalmazza az érintett szereplők vonatkozásában. Tartalmazza a javasolt PR és marketing eszközöket, a közösségfejlesztés, érzékenyítés és önkéntesség gyakorlatitait.</p>	<p>A kommunikációs folyamatok felmérésének eredményeit és tartalmazó és összegző Excel-adatbázis, tervsablon, kitöltési útmutató.</p>
	<p>A kiváltás költségterve és fenntarthatósági számítások</p>	<p>A kiváltás megvalósításához és a támogatott lakhatás (TL) működéséhez, valamint a fenntartáshoz elengedhetetlen a kiváltási folyamat, illetve az új szolgáltatási forma költségvetésének tervezése, kiindulva a meglévő intézményi struktúrából és költségvetésből. A módszertan azonosítja azokat a költséggeneráló tényezőket, amelyek kifejezetten a férőhely kiváltási folyamatban merülnek fel, külön kitér az ingatlanberuházást</p>	<p>A költségterv készítésének folyamata Útmutatók a költségtervek elkészítéséhez</p>

Stratégiai projekttervezés	és Intézményi Kiváltási Terv	Férőhely	<p>érintő költségekre, és ajánlásokat tesz a TL költségvetési tervezéséhez. A TL működéshez kapcsolódó rövid és hosszú távú költségterv elemeinek, szempontjainak bemutatása fontos fenntarthatóság vizsgálatának.</p> <p>Az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv tartalmazza a fenti felmérések és résztervek eredményeit, szintézisét. Fő fejezeteiben bemutatja az intézmény hosszú távú stratégiáját, a lakók, a munkatársak és a környezet igényeit, lehetőségeit (felmérések eredménye), az erre reagáló, TL során tervezett és az intézményen kívüli elérhető szolgáltatási gyűrűt, valamint a kiváltási folyamat során a TL-re való áttéréshez szükséges lépéseket, intézkedéseket.</p> <p>A stratégiai és projekttervezési ismeretekkel, elemzési módszerek bemutatásával segíti a tervkészítés folyamatát.</p>
<p>A felmérések eredményeit és tartalmazó és összegző Excel-adatbázis, tervsablon, kitöltési útmutató</p>			

Az IFKT módszertani útmutató alkalmazásához kapcsolódóan a következőkre szeretnénk felhívni a figyelmet:

- A módszertani útmutató általános fejezeteinek átolvasása mindenképpen javasolt;
- A módszertanban rögzítésre került a felmérési, tervezési lépések folyamata, melynek követése mentén célszerű az IFKT elkészítése.
- A lakók és munkatársak felmérése során az adatvédelmi, adatkezelési előírásoknak megfelelően kell eljárni. Ehhez a módszertan „Hozzájárulás adatkezeléshez, adatvédelmi szabályzat” című fejezete nyújt segítséget.
- Adott tématerülethez kapcsolódó modulok részletes útmutatás adnak a felmérések elvégzéséhez (személyi, tárgyi feltételek, a felmérések, tervekészítés időigénye, dokumentumsablonok kitöltése), az eredmények elemzéséhez, a tervezéshez.
- A felmérési, tervezési feladatok hatékony elvégzésére javasolt az intézmény munkatársaiból, a lakók, fenntartó képviselőiből, esetlegesen bevont külső szakértőkből álló szakmai csapat létrehozni. (Az IFKT módszertan „Belső Szakmai Team felállítása” c. fejezet ad iránymutatásokat a belső szakmai team személyi összetételére, a felmérési, tervezési feladatokhoz elvárt kompetenciákra, stb.)
- Az egyes felmérési, tervezési feladatok elvégzése előtt fontos végiggondolni az adott feladat idő és humán erőforrás-igényét. (A módszertan ehhez is nyújt útmutatást.)

Az IFKT módszertani útmutató, az egyes módszertani területekhez tartozó modulok, a felmérési, tervezési sablonokat tartalmazó dokumentumtár, a tervezést támogató IFKT-excel adatbázis, valamint az IFKT adatbázis használati útmutatója az alábbi hivatkozás alatt tölthetők le.

<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/intezmenyi-ferohely-kivaltas/tars-projekt-efop-1-9-1/tars-ifkt/intezmenyi-ferohely-kivaltasi-terv-modszertani-utmutato/>

Az IFKT módszertan alkalmazásához kapcsolódó segítségnyújtás az ifkt@fszk.hu e-mail címen lehetséges. Az IFKT elkészítését segítő szakmai tájékoztató napokról, konzultációs lehetőségről itt tájékozódhatnak:

<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/intezmenyi-ferohely-kivaltas/tars-projekt-efop-1-9-1/tars-ifkt/tematikus-tajekoztato-napok-regisztracio/>

3. táblázat - Kivitési útmutató az Intézményi Férőhely Kiváltási Terv elkészítéséhez

Vezetői összefoglaló (1-2 oldal)		Tartalom	IFKT módszertani útmutató javasolt moduljai, felmérési, tervezési eszközei
Amennyiben 3-5 éven belül:			Általános fejezetek IFKT terv
1. Támogatott lakhatás szolgáltatást hoz létre	3-5 éven belül	A szervezet kiváltásra/támogatott lakhatásra vonatkozó célja, missziójának, víziójának ismertetése	
2. Rehabilitációs intézményi férőhelyet hoz létre	3-5 éven belül	A vízió (jövőkép) megfogalmazásának jellemzői: a hosszú távú jövőbe mutató, nagyon rövid, mindenki számára érthető, statikus, jövőbeli állapotot ír le.	
3. Csökkenteni az ápoló-gondozó célú férőhelyeinek számát	3-5 éven belül	A misszió (küldetés)=az intézmény átfogó célja megfogalmazásának jellemzői: arra ad választ, hogy kik vagyunk, kiért vagy miért dolgozunk, az intézmény átfogó célját összegzi, az intézmény értékrendjét sugallja, rövid (2-3 mondat) és dinamikus, csak egy intézményre jellemző, minden esetben a környezetre reagál, újraértelmezhető és módosítható (akár évenként), a célcsoporton van a hangsúly, a kimenetire (outcome) koncentrálni és nem az operatív tevékenységekre (output).*	
4. Átminősítést végez a célcsoportok között	3-5 éven belül	A tervezett tevékenységek számszerűsített eredményeinek bemutatása	
		Például: - megszüntetett férőhelyek száma - létrehozott férőhelyek száma - lakhatási célú ingatlanok száma - szolgáltatási célú ingatlanok száma - megköltendő ellátási szerződések száma - megköltendő együttműködési megállapodások száma, stb.	
		A TL szolgáltatás kialakításához kapcsolódó beruházások tervezett költségei	

<p>Amennyiben az intézmény hosszú távú (5 éven túli) stratégiai céljai között nem szerepel intézményi férőhely megvalósítása, támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozása</p>	<p>A szervezet hosszú távú stratégiai céljai, víziója</p> <p>Az 50 fő feletti ápoló-gondozó célú férőhelyek megszüntetéséhez és/vagy átalakításhoz kapcsolódó tervezett tevékenységek bemutatása</p>	<p>Általános fejezetek</p> <p>IFKT terv</p>
<p>1. A jövőbeni terveket megalapozó helyzetértékelés (3-5 oldal)</p>		
<p>1.1 Intézmény bemutatása</p>		
	<p>Jelenlegi ápolást, gondozást nyújtó intézményen kívüli alapszolgáltatások, kapacitások, nyújtott szolgáltatások, várólista bemutatása</p> <p>Személyi feltételek</p>	<p>A TL szolgáltatás szempontjából releváns szolgáltatások bemutatása felsorolás szerűen, kapacitásokkal együtt.</p> <p>A várólistán lévő személyek száma, főbb jellemzőik</p> <p>A munkatársak főbb összesített adatainak bemutatása (például életkori összetétel, végzettség, szakképzettség szerinti összetétel, hiányzó kompetenciák, betöltetlen álláshelyek, hiányzó munkakörök, amelyek a zavartalan működéshez szükségesek lennének), melyek meghatározzák az intézmény jövőbeni terveinek megvalósításában.</p> <p>A jövőbeni tervek megvalósításához rendelkezésre álló, tárgyi, technikai feltételek bemutatása, hiányzó erőforrások.</p> <p>A jelenlegi épületek bemutatása, állapota a jövőbeni tervek megvalósításának tükrében.</p> <p>Az intézmény külső kapcsolatai, amelyre a tervei megvalósítása során támaszkodhat.</p> <p>A lakók szükségletei alapján releváns szolgáltatások elérhetősége a településen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátás; - egészségügyi alap-és szakosított ellátás; - foglalkozás/megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási lehetőségei, munkaerő-piaci, rehabilitációs szolgáltatások;
	<p>Tárgyi, technikai feltételek</p> <p>Épületek, tulajdonjogi helyzet</p>	<p>Kommunikációs folyamatok felmérése</p> <p>Kommunikációs vezetői kérdőív</p>
	<p>Az intézmény szolgáltatásnyújtás szempontjából releváns kapcsolatai</p>	<p>Szolgáltatási környezet felmérése</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Általános települési információk (Excel-adatbázis: Környezet települési modul) II. Szolgáltatások adatai (excel adatbázis: Környezet szolgáltatás modul)

		<ul style="list-style-type: none"> - oktatási intézmények, pedagógiai szakszolgálatok; - érdekvédelmi szervezetek; - közlekedési adottságok; - sportolási, kulturális, szabadidős, szórakozási lehetőségek; - közfeladatokat ellátó szervezetek; - szakhatóságok, hivatalok, egyéb együttműködő szervek 	
1.2	Lakók bemutatása	<p>A lakók főbb szociodemográfiai jellemzőinek összefoglaló módon történő bemutatása.</p> <p>Főbb szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alapadatok (életkor); - cselekvőképesség; - természetes támogató környezet - segédeszközszükséglet; - akadálymentesítési szükséglet; <p>A lakók egyéni jellemzői alapján (támogatási szükségleteik, egészségi, viselkedéses kockázataik, egyéni igényeik és preferenciáik, stb.) annak végiggondolása, hogy számukra milyen ellátási forma a legalkalmasabb/lehető a legalkalmasabb.</p> <p>Főbb szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az egyes életterületeken megjelenő támogatási szükségletek; - a jelenleg nyújtott szolgáltatások; - foglalkoztatási helyzet; - természetes támogatóktól kapott segítség; - egészségügyi kockázatok; - viselkedési kockázatok; - éjszakai felügyelet; - vészhelyzetek kezelése; stb. <p>Az eredmények alapján annak bemutatása, hogy a lakók hány százalékára kerülhet be a kiváltásba.</p>	<p>Kérdőív a lakók felméréséhez (I. Szociodemográfiai adatok) Excel-adatbázis Lakók (adatbeviteli, eredmények modul)</p>
1.3	Következtetések		<p>Kérdőív a lakók felméréséhez</p> <p>II. Jelenlegi szolgáltatási struktúra; III. Jövőbeli tervek Excel adatbázis Lakók (adatbeviteli, eredmények modul)</p>
		A feltárt szükségletek, igények alapján következtetések, konklúziók levonása az intézmény jövőbeni terveit illetően.	

<p>2. Intézményi férőhely kiváltás bemutatása (amennyiben 3-5 beül teljes vagy részleges intézményi férőhely kiváltást tervez, illetve valósít meg, vagy TL szolgáltatás létrehozását tervezi). (5 oldal)</p>			
<p>2.1 Az tervezett szolgáltatási struktúra bemutatása</p>		<p>1. 3-5 mondatban vázolja a fejlesztési koncepcióját.</p> <p>2. Szolgáltatásnyújtás környezete (a település(ek) vagy potenciális település(ek) általános bemutatása</p> <p>3. Szolgáltatási gyűrű (a lakók szükségletei alapján beazonosított azon szolgáltatások, amelyekhez a hozzáférés ezen a településen vagy elérhető környezetében biztosított)</p> <p>4. Szolgáltatási célú ingatlanok/fejlesztések bemutatása (szolgáltatások; szolgáltatások igénybevevői; személyi, tárgyi feltételek)</p>	<p>Szolgáltatási környezet felmérése III. Általános települési információk (Excel adatbázis: Környezet település modul) IV. Szolgáltatások adatai (Excel adatbázis: Környezet szolgáltatás modul)</p> <p>„Szolgáltatási gyűrű elemzése” mintatáblázat</p> <p>„Szemponatok a szolgáltatások tervezéséhez (döntési mátrix)”</p>
<p>3</p>		<p>A tervezett tevékenységekhez (előkészítés, megvalósítás) rendelt időbeni ütemezés.</p>	
<p>4.</p>	<p>A tevékenységek megvalósításának tervezett ütemezése</p> <p>A kiváltás/TL szolgáltatás létrehozásának költségterve, fenntartás</p>	<p>- Megvalósításhoz (tervezett tevékenységekhez), TL szolgáltatás kialakításához kapcsolódó költségelemek felsorolászerű bemutatása,</p> <p>- Ingatlan beruházáshoz kapcsolódó <u>előzetes/hozzávetőleges költségbeccsítés</u></p>	<p>Kiváltás költségterve és fenntarthatósági számítások modul</p> <p>Szolgáltatási ingatlanok – Ingatlanportfólió tervezési segédlet (Excel-adatbázis: Ingatlan modul)</p>

Irányadó jogszabályok

1993. évi III. tv. a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

15/2015. (IV. 7.) OGY határozat az Országos Fogytékosságügyi Programról (2015–2025.)

1/2000. (I. 7) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

1023/2017. (I. 24.) Korm. határozat a fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló 2017–2036. évekre vonatkozó hosszú távú koncepcióról

Javasolt irodalom

Az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttéréssel foglalkozó európai szakértői csoport (2012) Az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttérésre vonatkozó közös európai útmutató: Útmutatás a gyerekek, a fogyatékossgal élő személyek, a mentális problémákkal élő személyek és az idősök intézményi ellátásáról a családi és közösségi alternatívákra való tartós áttérés végrehajtásáról és elősegítéséről. Brussels. (Röviden: Közös európai útmutató)

http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/Common-European-Guidelines_Hungarian-version.pdf

Bódy Éva, Cserti-Szauer Csilla, Dávid Andrea, Fehér Ildikó, dr. Juhász Péter, dr. Sziklai István (2015, szerk.). Fejlesztési alapvetések a fogyatékos személyek szociális intézményi férőhelyi kiváltásáról szóló stratégia (2011–2041) végrehajtásához, 2015–2020. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft., Budapest.

<http://fszk.hu/kiadvany/kivaltas-koncepcio-2015/>

Gazsi Adrienn, Kovács Éva, Pordán Ákos (2015). A fogyatékossgügyi paradigma változása egy lehetőségeket teremtő rendszer felé. Szociálpolitikai Szemle, I. évfolyam II. szám.

A fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló 2017-2036. évekre vonatkozó hosszú távú koncepció (2017). Emberi Erőforrások Minisztériuma

<http://fszk.hu/kiadvany/intezmenyi-ferohelyek-kivaltasarol-szolo-hosszu-tavu-koncepcio-2017/>

Dr. Nagy Zita Éva, Kondor Zsuzsa, Panyik Barbara, Riz András, Dr. Sziklai István (2017.) Támogatott lakhatási szolgáltatások: Áttekintés az intézményi férőhely kiváltás során létrejött támogatott lakhatási szolgáltatások működésének első tapasztalatairól. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft., Budapest.

<http://fszk.hu/kiadvany/tamogatott-lakhatasi-szolgalattasok-attekintes-az-intezmenyi-ferohelykivaltas-soran-letrejjott-tamogatott-lakhatasi-szolgalattasok-mukodesenek-első-tapasztalatairól/>

Az Intézményi Férőhely Kiváltás foglalkoztatási komponensének általános folyamata (2017).

http://fszk.hu/wp-content/uploads/2017/01/FR_folyamat_leiras_20170125_03.v.pdf

Csumán-Lechner Alexandra - Eszik Orsolya - Dr. Gazsi Adrienn - Kovács Éva - Matolcsi Rita -Pordán Ákos -Sándor Zsolt- Szabóné Ivánku Zsuzsanna (2017). Intézményi Férőhely Ki váltási Terv Módszertani Útmutató

<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/intezmenyi-ferohely-kivaltas/tars-projekt-efop-1-9-1/tars-ifkt/intezmenyi-ferohely-kivaltasi-terv-modszertani-utmutato/>